

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 5332
onderwerp Evaluatie LSI-project Wijkgerichte aanpak

van het college van burgemeester en wethouders
datum 13 juli 2021

memo

Met dit memo informeert het college de gemeenteraad over de afronding van het LSI-project wijkgerichte aanpak. LSI staat voor: Landelijke Stuurgroep Interventieteams. Op 12 oktober 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over het LSI-project Wijkgerichte aanpak Korte Akkeren, met een toelichting in een informatieve bijeenkomst op 18 november 2019. Met dit memo voldoet het college aan de toezegging om de bevindingen van het project met de gemeenteraad te delen.

De werkwijze: één overheid

Sommige wijken kennen sociale problematiek, slechtere leefbaarheid en er kan een gevoel van onveiligheid bestaan. In gebieden met een achterstand op het terrein van leefbaarheid zijn vaak veel organisaties actief. Deze organisaties richten zich op verschillende taakvelden. Denk aan armoedebestrijding, inkomensondersteuning en maatschappelijke ondersteuning. Maar ook andere taken horen daarbij, zoals taken die tot repressieve maatregelen kunnen leiden in het kader van openbare orde en veiligheid of het niet nakomen van wet- en regelgeving.

Het Rijk en gemeenten hebben afgesproken dat zij deze misstanden zoveel mogelijk samen aanpakken. In 2017 heeft de gemeente Gouda zich aangesloten bij het convenant Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI). Zo kon de gemeente projectmatig aan de slag te gaan met het verbeteren van de leefbaarheid in wijken. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met ketenpartners, waaronder belastingdienst, UWV, SVB, inspectie SZW en politie met de gemeente als regisseur. De partners konden zo direct gebruik maken van elkaars ervaringen en expertise. Door samen te gaan werken hebben we de problematiek integraal, vanuit één overheid, aangepakt.

Doelen project

De wijkgerichte aanpak stimuleert en versterkt de samenwerking tussen de gemeente en de lokale en landelijke partners. De partijen weten elkaar te vinden, ook na afloop van het project. Waar LSI-projecten veelal een hoog controlerende inhoud hebben, is in dit project een tweede pijler opgenomen.

Het project wijkgerichte aanpak Korte Akkeren kent daarom twee hoofddoelstellingen:

1. De eerste is het tegengaan van fiscaal, sociaal en arbeidsmarkt gerelateerd misbruik en misstanden. Controles die erop gericht zijn om de rechtmatige situatie bij burgers en bedrijven te herstellen. Daarbij gaat het bijv. om misbruik van uitkeringen en toeslagen, het ontduiken van belastingen en sociale premies.
2. Het tweede doel is het insteken op preventie met bijvoorbeeld armoedebestrijding en gezinszorg. Het ontdekken van ondergebruik van voorzieningen en zorgsituaties. Het bevorderen van gebruik miniregelingen door het geven van voorlichting en het toe leiden naar de juiste hulpverlenende instantie.

Ontschotting binnen de gemeente: Een bijkomend voordeel van de aanpak is dat deze leidt tot meer samenwerking op de gemeentelijke werkvloer. Bestaande initiatieven kunnen ook binnen de

gemeente gemakkelijker met elkaar worden verbonden. En dit heeft weer een positief effect op de afstemming en samenwerking met lokale en landelijke ketenpartners.

Looptijd

De LSI is in september 2019 akkoord gegaan met het project, waarmee formeel de operationele fase van 12 maanden is gestart. De voortgang van het project is gestagneerd door genomen coronamaatregelen. Hierop heeft de LSI besloten het project met 6 maanden te verlengen, waardoor de operationele fase in maart 2021 is beëindigd.

Van risicosignaal tot afsluiting: de werkwijze

Na de start van het project zijn ketenpartners benaderd voor het leveren van risicosignalen en vertegenwoordiging in het projectteam. Het projectteam is geformeerd uit medewerkers van UWV, SVB, Belastingdienst, Toeslagen, Politie, AVIM en gemeente (toezichthouder Participatiewet / Wet basisregistratie personen).

Ontvangen signalen zijn door de gemeentelijke projectleider beoordeeld op overlap, belang voor ten minste twee ketenpartners en kwaliteit. Een door de gemeentelijk projectleider geselecteerd signaal wordt dit besproken in het projectteam aan een casustafel. Dit kan leiden tot wel of geen nader onderzoek. Nader onderzoek kan leiden tot een huisbezoek.

Onderzoek wordt uitgevoerd door de (meest) betrokken ketenpartner. Voortgang en uitkomst van het onderzoek wordt teruggekoppeld aan de gemeentelijk projectleider.

Invloed Corona op de aanpak

Corona heeft effect gehad op de aanpak. Met de coronamaatregelen is het projectteam vanaf maart 2020 niet meer fysiek bijeen geweest. Om dezelfde reden zijn er ook vanaf maart 2020 geen huisbezoeken meer afgelegd. Het projectteam heeft vijf keer fysiek vergaderd en zeven keer digitaal via Webex. Er zijn drie controledagen (gezamenlijke huisbezoeken) geweest in de namiddag en vooravond. Hiernaast zijn op twee dagen op een afwijkend tijdstip huisbezoeken geweest, waardoor de kans om bewoners thuis aan te treffen werd vergroot. Voor de controles heeft een briefing plaatsgevonden. Per te bezoeken adres is een duo gevormd bestaande uit vertegenwoordigers met het meeste belang bij het bezoek.

Verzamelen en beveiliging van gegevens

Bespreking van signalen vindt plaats op basis van informatie uit de systemen van de deelnemers voor zover deze informatie ook gedeeld mag worden.

Ketenpartners hebben hun signalen geplaatst in een eigen map in de beveiligde externe samenwerkingsfunctionaliteit (E-SWF). Het totaal aan signalen is enkel zichtbaar voor de gemeentelijke projectleider. Van de projectleider geselecteerde signalen is een dossierformulier aangemaakt, die geplaatst is in een aparte voor de projectmedewerkers toegankelijke map in E-SWF. De projectmedewerkers hebben in E-SWF het dossierformulier verrijkt met eigen informatie ten behoeve van de bespreking. Het onderzoek en daaropvolgende besluit worden vastgelegd in de systemen van de ketenpartners zelf.

Bij het beëindigen van het project wordt de gedeelde informatie binnen E-SWF vernietigd

De cijfers

In totaal zijn 149 aan signalen verbonden adressen besproken, waarvan een aantal zeer kort en een aantal meer uitgebreid. Het betreft adressen in de wijk Korte Akkeren of elders in Gouda, maar gelieerd aan Korte Akkeren. In 65 gevallen is het signaal direct na bespreking afgefallen. Meest voorkomende redenen zijn: het signaal is opgehelderd door verkregen informatie, het signaal is niet interessant genoeg voor verder onderzoek, het signaal wordt monodisciplinair afgehandeld bij ontbreken verder gemeenschappelijk belang.

In 85 gevallen is het signaal na bespreking casustafel aangehouden voor nader onderzoek. Nader onderzoek is per situatie verschillend. Het loopt uiteen van het beter raadplegen van een eigen systeem van een ketenpartner, het bevoegd opvragen van informatie bij een andere instantie, het verrichten van een waarneming tot het doen van huisbezoek. Aanvullend verkregen informatie is aanleiding geweest om van verder onderzoek af te zien.

Op 38 adressen is aangebeld voor een huisbezoek. Sommige adressen zijn herhaald bezocht omdat de (hoofd)bewoner niet thuis was of de bewoner vroeg om op een later tijdstip terug te komen. In 2 gevallen is geen medewerking verleend aan het huisbezoek en is de woning ook niet betreden.

In 19 gevallen is het niet gelukt om het onderzoek af te ronden in de operationele fase. Deze onderzoeken worden door meest betrokken ketenpartner afgehandeld.

Bevindingen handhaving

Onderzoek van de signalen heeft voor de gemeente in 4 gevallen geleid tot het intrekken van het recht op uitkering op grond van de Participatiewet. In 2 gevallen is de hoogte van de uitkering naar beneden aangepast en in 1 geval is de uitkering naar boven bijgesteld. Op jaarbasis is dit een besparing voor de gemeente van ca € 51.000. Er is voor een bedrag ad € 6.365 teruggevorderd. Er is geen boete opgelegd.

Reden dat het recht op uitkering werd ingetrokken of aangepast is veelal een onjuiste opgave van de woonsituatie. Er wonen meer personen op het adres. De feitelijke woonsituatie wijkt af van de registratie van betrokkene in de Basisregistratie Personen (BRP). 12 Personen hebben na contact zich alsnog op het juiste adres geregistreerd.

Waar ten onrechte een Participatiewet uitkering wordt verstrekt door onjuiste opgave van de woonsituatie, vindt in het algemeen ook benadeling plaats van Belastingdienst Toeslagen, doordat te veel of ten onrechte aan huurtoeslag, alleenstaande ouderkop etc. wordt verstrekt. Het financieel voordeel dat ten onrechte genoten wordt cumuleert. Veel sociale regelgeving is afhankelijk van een goede registratie in de BRP. Onjuiste registratie kan tevens een belemmering zijn voor het verkrijgen van een voorziening doordat ten onrechte wordt gedacht dat er sprake is van medebewoning.

Vier dossiers zijn na interne afstemming door de projectleider niet opgepakt binnen het project Wijkgerichte aanpak om een lopende onderzoek niet te frustreren (afdeling Veiligheid in samenwerking met het RIEC) of omdat een andere vorm van controle met andere bevoegdheden en partners meer geschikt wordt geacht. In twee gevallen is melding gedaan bij de toezichthouder WMO vanwege een vermoeden van misbruik zorggelden.

Bevindingen ondergebruik voorzieningen minima en zorg

Door de reikwijdte van het LSI-convenant kunnen deelnemende partijen geen signalen delen waarmee specifiek ondergebruik van voorzieningen en/of zorg aan het licht komen. Mogelijk ondergebruik kan blijken uit de gezamenlijke bespreking van een signaal en vastgesteld worden bij een huisbezoek. Gemeente Gouda heeft op basis van lijstwerk gekeken naar ondergebruik van eigen minimaregelingen door uitkeringsgerechtigden Participatiewet. Hieronder valt niet de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen aan minima. Omwille van de AVG is er geen informatie uitgewisseld met de BSGR.

Inwoners met een Participatiewet-uitkering maken in het algemeen meer gebruik van de (gemeentelijke) minimaregelingen en lijken meer op de hoogte van het lokale aanbod van ondersteuning, dan inwoners met een uitkering van een andere instantie.

Bij de huisbezoeken zijn de medewerkers voorzien van folders om gericht voorlichting te kunnen over minimaregelingen waar gebruik van gemaakt zou kunnen worden en de mogelijkheden om ondersteuning te verkrijgen. Het geven van voorlichting is door de uitvoerend medewerkers als positief ervaren en wordt gezien als een meerwaarde van het huisbezoek. De mate van voorlichting is afhankelijk van de situatie. In meerdere gevallen mondde dit uit in een uitgebreid voorlichtingsgesprek. Ook is bemiddeld bij het treffen van een betalingsregeling. In alle gevallen is voorlichtingsmateriaal achtergelaten. Van de geboden mogelijk om de bewoner aan te melden bij het sociaal team voor ondersteuning is geen gebruik gemaakt. Bewoners geven in het algemeen aan zelf een afspraak te kunnen maken of de ontvangen informatie te zullen bespreken met familie, waarop beroep gedaan kan worden. In 7 gevallen is bij of direct na het huisbezoek een aanvraag om een minimaregeling gedaan. Er is geen registratie in hoeverre bewoners nadien een voorziening (elders) hebben aangevraagd of ondersteuning hebben gezocht. In 1 geval was de aangetroffen situatie dusdanig dat melding is gedaan bij het meldpunt Zorg en Overlast, omdat de inzet van bemoeizorg aan de orde werd bevonden.

De gemeentelijke projectleider heeft afgestemd met het gemeentelijk multidisciplinair team Integraal in die situaties waar een vermoeden van zorgbehoefte is. Vanwege een lopend zorgtraject is afgezien van een huisbezoek en verder onderzoek. In een enkel geval was bewoner niet in beeld en was het vermoeden van een zorgbehoefte dusdanig dat een melding is gedaan bij Team Integraal om met het sociaal team op huisbezoek te gaan.

Conclusie

Een goede samenwerking met landelijke ketenpartners is waardevol gebleken. Het LSI-project heeft de mogelijkheid geboden om een netwerk op te bouwen en inzicht te krijgen in elkaars regelgeving, werkwijze, behoeften en belangen. Er wordt niet meer informatie gedeeld dan wettelijk is toegestaan, maar door het gezamenlijk bespreken van signalen wordt informatie eenvoudiger en sneller gedeeld. Het project heeft ook signalen opgeleverd die voor de gemeente van belang zijn. Signalen die anders onbekend waren gebleven en zonder gezamenlijke inzet van capaciteit niet waren opgepakt. Met de kennis die is opgedaan wordt verder ingezet op samenwerking op de werkvloer en ontschotting. Er is onrechtmatig gebruik en ondergebruik van voorzieningen geconstateerd. Gezien het volume aan bevindingen is er geen aanleiding om het project in een andere wijk te vervolgen.

Uit de samenwerking met de ketenpartners is naar voren gekomen dat sommige bepalingen in landelijke regelgeving, een integrale aanpak in de dagelijkse praktijk hinderen. De gemeente Gouda kan dit niet op lokaal niveau oplossen. Het signaal is gedeeld met de VNG om mee te nemen in haar landelijke adviesrol.

Het college investeert in een integrale werkwijze. Medewerkers worden daarop getraind en er wordt steeds meer integraal gewerkt. Veel inwoners zijn hierdoor redelijk goed in beeld, zodat (verdere) bespreking of onderzoek achterwege kon blijven. Cliënten van de sociale dienst maken door deze integrale blik goed gebruik van gemeentelijke minimaregelingen. Uit het LSI-project bleek ondergebruik van gemeentelijke minimaregelingen vooral voor te komen bij inwoners met een uitkering van een andere instantie. In het vervolg wordt bij contactmomenten met deze inwoners meer aandacht besteed aan relevante minimaregelingen. Alertheid en afstemming blijft nodig. Dit geldt voor de samenwerking binnen het sociale domein als met andere beleidsdomeinen, waarbij rekening gehouden wordt met de privacy bepalingen van de AVG, om te komen tot een meer duurzame verbetering in de bedrijfsvoering.